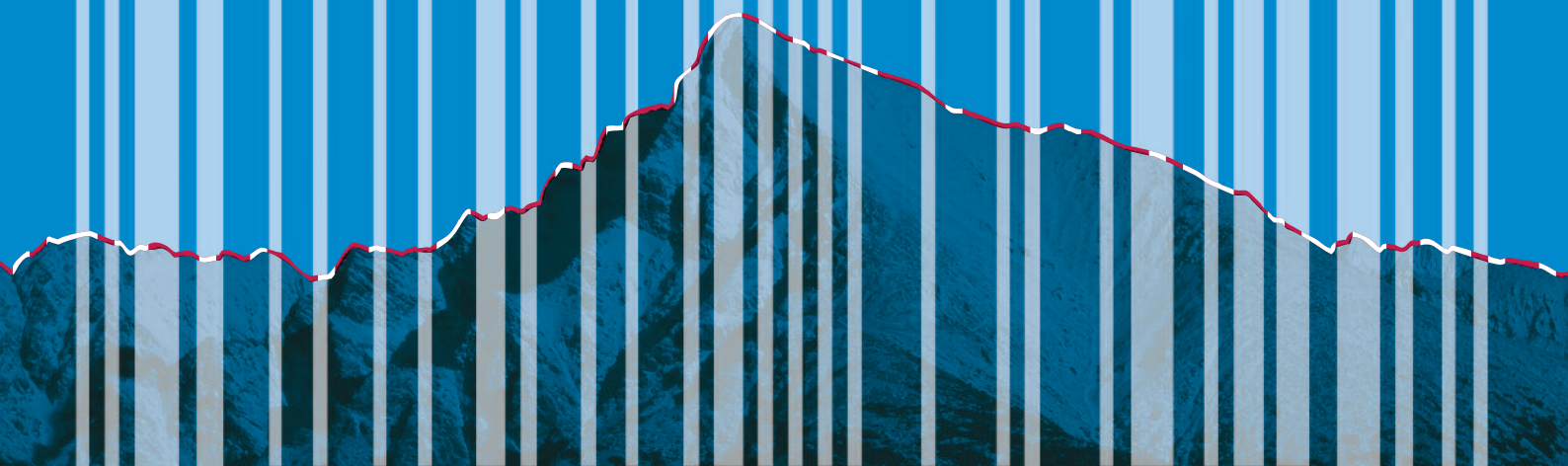




20 IK **SK** 1993 2013

Identifikačný kód Slovenska VII

Identifikačný kód Slovenska VII. | 20 tvorcov Slovenska | 20 rokov Slovenska |

| 20 personalities of Slovakia | 20 years of Slovakia | Identification Code of Slovakia VII.

| Spoločnosť ARTEM | pod záštitou |
PREZIDENTA SLOVENSKEJ REPUBLIKY | predstavuje nových
laureátov Identifikačného kódu Slovenska |

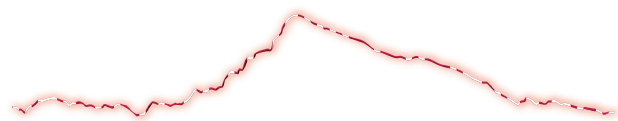


| The ARTEM Association | under the auspices of |
THE PRESIDENT OF THE SLOVAK REPUBLIC | announces new
laureates of the Identification Code of Slovakia |

| Slávnostný ceremoniál spojený s vernisážou výstavy sa koná
dňa 3. augusta 2013 v reprezentačných priestoroch západnej
terasy Bratislavského hradu. | Výstava trvá do 24. augusta
2013 | Zakladateľom projektu a kurátorom výstavy je
PhDr. Ľuboslav Moza, člen Európskej akadémie vied a umení. |

| The ceremony and a vernissage of exhibition takes place on
3rd of August, 2013 at the representative areas of the western
terrace of the Bratislava Castle. | The exhibition lasts until 24th
of August, 2013. | The founder and curator of the project is
PhDr. Ľuboslav Moza, a member of the European Academy of
Sciences and Arts. |

Beňacková Nora
Čtveráková Libuša
Fialová Květa
Frešo Viktor
Hološka Ľudovít
Hubová Dagmar
Kapeller Karol
Kukura Juraj
Kvietik Štefan
Luby Štefan
Lunterová Bernardína
Müller Richard
Pala Štěpán
Popovič Vladimír
Radačovský Mário
Rudavský Andrej
Sklovská Sisa
Štanclová Kamila
Valentová Soňa
Želibská Jana



Identifikačný kód Slovenska nie je konceptom, je umením.

Pojem súčasné umenie je fenoménom, s ktorým sa stretávame každú chvíľu, a nielen v oblasti výtvarného prejavu. Je plný otázok, prekypuje nejasnosťami a víťazí oproti histórii povrchnosťou a plytkosťou, neumením. Vyhráva v ňom dekorácia. Dostáva význam chladničky, alebo valčeka na stenu, ktoré sa po rokoch vymenia. Preto sa nekladie dôraz na jeho trvácnosť, na zmysluplnosť. Nekladie sa dôraz na kvalitu, lebo tá sa pre to moderné umenie dneška, prekresľujúce paradajky, či meandrový ornament, nežiada.

Výtvarné umenie od svojich začiatkov, sprvu ako remeslo, plnilo viacero funkcií. Estetickú, informačnú, poznávaciu, oslavnú. Vypracovali sa viaceré systémy hodnotenia jeho umeleckej úrovne, ktoré hľadali prekračovanie štandardov.

Dobrý umelecký prejav je hrou intelektuálov s tvorivým materiálom. Je vyjadrením krásy a harmónie života, problémov spoločnosti. Stimuluje myslenie i fantáziu, nesie prvky naznačenia budúcnosti.

Už v najstarších časoch si najmä vzdelaní ľudia uvedomovali, že jedna socha je lepšia ako iná. Takých sochárov uprednostňovali. Filozofi začali hľadať zdôvodnenie. A obyčajní ľudia nasávali osvetu, aj keď niekedy zle orientovanú a zavádzajúcu. Veľmi skoro v tejto hre o kvalitu a hodnoty začali vystupovať osobné či mocenské záujmy, ktoré tlačila moc peňazí. Umenie sa transformovalo do akéhosi stredného prúdu, teda do prejavu veľkej väčšiny umelcov na celom svete. Občas vysoko vystúpili v tomto dianí osobnosti, ktoré nebude možné, okrem doby ich tvorby, zaradiť nikde, lebo ich umenie je nadčasové, večné. Michelangelo, Leonardo, Picasso.

Dnes nachádzame v dejinách umenia akúsi skrytú niť, ktorú verejnosť temer nepoznala. Umelecké generácie však práve z nej ťažili inšpirácie. Bosch, prerafaeliti, Goya. Tvorili, či už okrajovo, alebo výlučne také umenie, ktoré dnes nazývame alternatívne, či underground. Umenie, ktoré si nikto nechcel vešať do príbytkov či palácov, ale dnes zdobí siene galérií. Bolo to umenie fantázie, podsvetia, príšer, hororu a vesmírnych svetov. Umenie o živote, ktorý poznajú iba niektorí. Hrôza a krv vždy lákali.

V období druhej polovice druhého tisícročia, kedy sa formovali základné hodnotiace postuláty, a vznikali dejiny umenia ako veda, sa postupne utvárala určitá štruktúra ich hodnotenia, ktorú používalo celé dvadsiate storočie. Pohľad na umenie sa najlepšie číta cez jeho kvalitu.

V dnešnom ponímaní je umením všetko, čo vytvára človek. Preto sa pokúšam formálne deliť dnešné umenia na kreatívne a dekoratívne.

Z kreatívneho umenia sa rozvíja civilizácia. Vzniká dobré ale aj vynikajúce, ktoré stimuluje ľudský rozvoj.

Kreatívne umenie je bázou pre vznik vskutku špičkového umeleckého diela.

Kedysi sa formovali predpoklady vzniku kvalitného umeleckého diela.

- Perfektné zvládnutie materiálových a výtvarných techník pri jeho vzniku.
- Originalita tvorby, byť ojedinelý, satelitom, či novátorom.
- Tretí predpoklad, ktorý sa formuje až v poslednom období je energia umeleckého diela. Sila, ktorú umelecké dielo obsahuje a vyjadruje, či už cez ojedinelý rukopis, farebnosť, príbeh, či zloženie symbolov. Je to niečo pridané a dáva umeleckému dielu život a trvanie navždy. Je to moment, keď divák, návštevník galérie uvidí obraz a vracia sa k nemu. Moment, kedy zatúži také dielo vlastniť. Dielo, ktoré bude tvoriť jeho súčasť. Dielo, ktoré má imanentnú silu dávať. Či už krásu, dobro, nápady, chuť do života, či prelomové myšlienky. Takéto výtvarné diela sa s odstupom času kryštalizujú, zrejú a stávajú sa večnými. Sú nielen zjavnou neprchavou krásou, ale predovšetkým hodnotou, ktorá transformuje niečo vzácne, o čom ľudia nevedia hovoriť, ale vedia to. Schopnosť výtvarného diela, bez reči rozprávať so všetkými ľuďmi sveta. Pomáhať pri osвете nielen dospelých, ale aj detí, ba celých generácií, keď ich v byte obklopujú vzácne originály.

Dnes platia tieto predpoklady pre to, čo bolo.

Dnešok hodnotí čiastočne inak. Je rýchly a nestíha. Ako náš život.

Je povrchný a plytký ako naše budované životné prostredie.

Je dekoratívny a ľúbivý.

Alebo iba prvoplánovo šokujú a tým vytvoria zážitok na minútu a potom prázdno.

Identifikačný kód Slovenska je ohodnotením ľudí, ktorých tvorba si zaslúži byť „*nositeľom Identifikačného kódu Slovenska*“.

Je výchovou a osvetou najmä mladých ľudí, ktorí často tvorbu a ani mená ocenených nepoznajú.

Je cestou spoznávania. K uvedomeniu si vlastnej hodnoty. Pochopeniu slovenskej svetovosti.

Identifikačný kód Slovenska plní nezastupiteľnú funkciu. Ako jediný prehodnocuje a predstavuje prácu reprezentantov našej kultúry, ktorú často nepoznáme my, ale obdivujeme vo svete. Je to projekt o kvalite a úspechoch. O našej identite.



Identifikačný kód Slovenska VII.



„Škoda že sa poézia vytratila z obrazovky. Slovenčina je krásny jazyk, len sa ho treba naučiť správne používať a kultivovať v sebe.“
NB

V televíznej súťaži „Slovenčina moja“ získala niekoľko ocenení. Za kultivovaný prejav a mimoriadny výkon cenu ZLATÝ KROKODÍL (dnešný OTO). Viac ako 45 rokov spolupracovala s Československou, neskôr Slovenskou televíziou. Potom prišla ponuka z TV JOJ Plus.

Nora Beňačková

„Jej tvár patrí medzi najznámejšie z televíznej obrazovky. Charakterizuje ju úsmev nádherných očí, ušľachtilosť spisovnej slovenčiny, kultivovaný zamatový hlas a žiariaci optimizmus. Jej popularita vychádza z náročnej práce na sebe. Tá stavia na trvalom poznávaní a tvorivosti. Umelkyňa a moderátorka.“ L'M

Narodila sa v Bratislave. Na bratislavskom Štátnom konzervatóriu absolvovala štúdium klavírnej hry a štúdium jazykov ukončila na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského.

Prirodzenou súčasťou jej života sa stalo umenie, hudba a slovo. Bola členkou Lúčnice, pôsobila v SLUKU. Jej sestra Gabriela Beňačková sa stala svetovou opernou divou.

Interpretačné umenie si vyžaduje kreativitu. Je umením, ktoré zvládnu len niekoľkí. Predpokladá sebadisciplínu, neustále zdokonaľovanie techniky prejavu, dochvilnosť, sústredenosť, zodpovednosť a kontakt s publikom. Nora Beňačková ako hlásateľka ponúkala programy všetkých žánrov, ako moderátorka účinkovala v mnohých projektoch, uvádzala veľké súťažné programy v priamom prenose („Vítazná cesta“, Pohár kúpeľných miest“, populárny program „Živíó!“, „Hrajú si pre potešenie“...), v ktorých zúročila svoj talent i v hre na klavíri.

Vystupovala v zahraničných televíziách v Krakove, Varšave, Sofii a Bukurešti, na Kube a v Španielsku.

„Televízia je očarujúci svet, ktorý človeka neunaví. Je fascinujúcim médiom, vďaka ktorému sa stretávate s osobnosťami, novými kolegami, témami, myšlienkami a technológiami. V redakčnej práci v Televíznom informačnom kaleidoskope som spoznala skvelých odborníkov. Zo všetkých skúseností dodnes čerpám v moderátorskej práci v Západoslovenskej televízii a TV8.“ NB

Niekoľko rokov je tvárou charitatívnej kampane Avonu. Moderuje desiatky spoločenských podujatí, koncertov a vernisáží. Vždy s jej vlastným hereckým šarmom.

„Všetko sa dá v živote zopakovať alebo opraviť, len jedno nie. Život sám. Je to dar, ktorý si musíme vážiť a prežiť naplno.“ NB

Nora Beňačková sa na nás ustavične usmieva z televízie a iných médií. Žije a tvorí v Bratislave.



„Slovenská keramická tvorba má vlastnú, dlhodobú a jedinečnú tradíciu. Jej úžitkový charakter sa prelína s voľnou plastikou. Vždy však predstavovala umelecké poslanstvo. Vstup Libuši Čtverákovej na našu umeleckú scénu začiatkom sedemdesiatych rokov minulého storočia priniesol nový pohľad na figurálnu i úžitkovú keramiku. Fascinovanú človekom a jeho životom.“ LM

Libuša Čtveráková

Narodila sa 28. decembra 1945 v Malackách. Na Strednej umeleckopriemyselnej škole v Bratislave sa venovala keramike. A potom nasledoval jej razantný vstup s inou myšlienkou a jej formovaním medzi umelcov a najmä ľudí, ktorí jej moderné spracovanie prijali. Najmä preto, že to boli diela náročné a pritom divácky prístupné. Celé autorkino dielo charakterizuje figurálnosť a elegancia, vníma farebnosť a dotyk života.

Úsmev, fantázia, nápaditosť a komorná, hravá keramická rozmanitosť sú jedným z predpokladov pre vstup plastiky z pálenej hliny, kolorovanej, či v pôvodnej hlinenej farbe do interiérov. Šíri sa z nej jemná vôňa života a domova. Slimáky z obľúbených rozprávok, motýle šťastia, dekoratívne sošky hmyzu, zvierat a príbehov sú súčasťou mnohých obydlí a ich exteriérov. Libuša Čtveráková chcela predstaviť rozdiel medzi bezduchou lúbivosťou sériových predmetov a živou keramikou, ktorá Vás sprevádza pri každom stretnutí.

Rozmerovo väčšie sú jej figurálne plastiky. Mladí, dnešní ľudia, elegancia ženskej figúry, zmyselnosť a jemnosť ich dotyku. Vytvára keramické trojdimenzionálne obrazy. Ľudí v nich zachytáva s nadhľadom. Ironicky, úsmevne, s nadsádzkou. Každý autorkin príbeh má optimistické jadro. To odкрýva podstatu úspešnosti jej tvorby. Lebo ona je súčasťou



a mnohým. Vytvára jedinečné sedílie, lavičky a stoličky, vnímavo glazované, pôsobivo sympatizujúce s prírodným exteriérom. Stále zaujímajú práve tým, čo človek potrebuje. Vnímať estetiku a krásu.

V centre Malaciek v jednej zo štyroch bášť Čierneho kláštora má svoj ateliér. Od roku 1974 učí na Základnej umeleckej škole v Malackách. Zúčastnila sa mnohých domácich i zahraničných výstav. Realizovala početné samostatné výstavy. V roku 1998 bol o umelkyni natočený filmový dokument. Jej diela sa nachádzajú v štátnych i súkromných zbierkach na Slovensku i v cudzine.

Spolu s dcérou Libušou ml., ktorá je tiež výtvarná umelkyňa, žije a stále tvorí v Malackách.



Identifikačný kód Slovenska VII.



„Slovo „najobľúbenejší“ pri hodnotení umelca a jeho umenia nerád používam, lebo každý človek má vlastné kritériá hodnôt. Preto tá pestrosť a krása v kultúre. Květa Fialovej by som ho však chcel darovať, lebo pre mňa a moje okolie vždy bola najobľúbenejšou herečkou s jedinečným šarmom, vesmírnou príťažlivosťou, eleganciou a majstrovstvom. Pôsobivo hrá divadlo, prirodzene spracúva filmové úlohy. To je snád najväčšia umelecká prednosť, ktorá zostáva nesplneným snom mnohých čakateľov na talent.“ LM

Květa Fialová sa narodila 1. septembra 1929 vo Veľkých Dravcoch pri Lučenci. Matka bola výtvarnou umelkyňou, maliarkou a sochárkou. Po skončení vojny v rokoch 1946–1950 vyštudovala brnenskú JAMU.

Hrať začala v oblastných divadlách. (Český Těšín, Opava, České Budějovice, Kolín, Martin.) V roku 1958 dostala angažmán v pražskom Divadle ABC, ktoré v tej dobe viedol Jan Werich. Tu hrala do roku 1990. V 40. rokoch sa objavila vo filme. Neskôr v televíznych inscenáciách a seriáloch, v dabingu. Preslávila ju postava barovej speváčky Tornado Lou v paródii Limonádový Joe alebo Kinská opera. Stala sa mimoriadne populárnou. Ukázala totiž aj svoje výnimočné herecké majstrovstvo, umelecký nadhľad a kreativitu. (Piesne jej naspievala Yvetta Simonová, ktorá ju

spevácky zastúpila aj v muzikáli „Zvonokosy“.) Bola perfektnou herečkou v paródiách, ľudsky zahrala drámu. Nepracovala s afektom, hystériou. Hĺbka očí a vzrušujúci pohyb vytvárali z jej osobnosti príťažlivý, zmyselný typ ženy, do ktorej sa nedá nezamilovať.

V šesťdesiatych rokoch už hrala výrazné herecké postavy vo filmoch „Smrť sa volá Engelchen“ a kultovom filme „Ostro sledované vlaky“.

Vďaka fenoménu samotnej Květy Fialovej prinášal každý ňou obsadený film väčší úspech. „Fantom Morrisvillu“ (1966), „Konec agenta W4C prostredníctvom psa pána Fousky“ (1967), „Partie krásneho dragouna“ (1970). V televízii excelovala predovšetkým v seriáli „Hříšní lidé města pražského“ a „Charlieho teta“. Hrala

Květa Fialová

ďalšie legendárne postavy v legendárnych filmoch „Ženu ani květinou neuhodíš“ (1966), „Babička“ (1971), „Kronika žhavého léta“ (1973), „Léto s kovbojem“ (1976), „Adéla ještě nevečeřela“ (1977), „S tebou mě baví svět“ (1982), „Já nejsem já“, (1985), „Báječná léta pod psa“ (1997). A v detských rozprávkach „Dařbuján a Pandrhola“ (1959) alebo v seriáli „Arabela sa vracia“ (1990).

V roku 2006 hrala vo filme „Účastníci zájezdu“ (2005).

Táto krásna žena hrala v mnohých divadelných predstaveniach, v desiatkach filmov. Je držiteľkou viacerých ocenení, ako cena Thálie i za celoživotné herecké majstrovstvo a ďalších cien.

Žije a tvorí v Prahe, rozdáva umenie a poznanie nielen doma, ale i v zahraničí.



„Talentom, ktorý sa u neho prestupuje so silou osobnosti, formuje so skupinami svojich rovesníkov nové cesty, ktoré objavujú tú utáranú realitu, ktorej sa nevenuje pozornosť, lebo sa to nesluší. Ľudia si šepkajú pravdy v prítomí spálni. Vykrikujú polopravdy nepravdy pri pive s rumom, chcú si dokázať, že nepodľahnú kúzlu knihy „Ako chutiť moc“. Svet bol vždy vulgárny, násilný, sadistický, hrubý, nechutný a špinavý a sprostý, falošný. Umenie ho chránilo estetikou a krásou. Aj dnes to robí. Už dávno to však nie je presvedčivé. To morálne chránené terajší umelci odкрývajú. Preto, lebo treba..“ LM

Viktor Frešo

Narodil sa 22. júna 1974 v Bratislave. Študoval na bratislavskej Vysoké škole výtvarných umení a na pražskej Akadémii výtvarných umení.

Najväčším problémom dnešného umenia je chýbajúca osвета. Moc peňazí ženie všetkých k predvádzaniu toho, čo ľudia chcú. Rozhoduje za nich, vnucuje im svoju kvalitu a svoje priority. Človek sa dostáva do bezsennej agónie šťastia a napätia, aby mu nič neušlo. Prestáva myslieť, učí sa konzumovať. To tu nebolo. To tu však je. Ale to dobré umenie nikdy nebolo masovou záležitosťou. Preto je také drahé. Aj dnešné umenie vytvára predpoklady byť mimoriadnym a kvalitným, a teda byť drahým. Drahým v oboch zmysloch slova.

Viktor Frešo realizuje symbolické projekty, pritom nie je symbolista. Jeho predstavenia sa volajú performance, lebo sa to dnes tak nazýva. V inštaláciách je zrelým umelcom, ktorý dáva výraz do bodu. Ako bunka, ktorá sa za dobrých podmienok začína množiť. Jeho fotografia československého prezidenta Václava Havla so svätožiarou má mnoho významov. Zoberte si to, čo je Vám blízke, čomu rozumiete. Ťažko definovať jeho tvorbu do kategórií maľba, plastika, grafika. Je v nej výraz autora, pohľad na dnešok a ťažké prijímanie doby falošnosti a pretvácky. Preto vytvára spojenie gitary a obrázku. Časť hudobného nástroja a plnosť ľúbivosti. Všetko dobré je sväté.

Viktor Frešo vymýšľa, zjednodušuje, komplikuje, objavuje, vždy však zostáva excelentným výtvarným umelcom. Kočíkuje umenie na kolieskach, koleso z auta na kolieskach, svet na kolieskach, lebo samotnej zemeguli sa už moc nechce. Hra sa mení na život. Život s ňou je aký?

Autorove obrazy sú akčné, aktívne, nezaspaté, farebné. Špirály, kruhy, akoby akceptoval alebo kritizoval vývoj v špirále. Pri ich tvorbe využíva krásne i zložené. Stavia tiež gýč nad gýč.



Každý to jeho umenie vníma inak. Každý o ňom píše inak. Jeho tvorba sú výkriky a minimalizmus. Dada. Surrealizmus. Jemnosť prekrytá povrchnosťou. Silné umelecké cykly.

„Nápisy (Writings)“ (2005), „Work with model“ (2008), „Who is the king?“ (2006). Robí v nich z celebrit robotníkov, paroduje nabubralosť sexu, štylizovanosť modeliek a hlúposť biznisu a celého modelingového priemyslu. Zázračne nachádza svoje Ego, ktoré predstavuje ako samolúby monument, kde pravda je úplne inde.

Viktor Frešo je bravúrny organizátor výtvarnej spolupráce. Vytvoril kolektív „Fifty-fifty Group“, ďalej „Egoart“ a „Binderfresh“. Prezentovali svoju tvorbu na výstavách. Veľmi úspešne, najmä v Českej republike.

Autor nevsádza na popularitu, ale na hodnoty umenia. Vidí dnešnú farebnosť, oázu kludu a nadšenia. Svet je naozaj krásny. Zmyselný a čistý. Prečo patrí Viktor Frešo medzi špičkových umelcov?

Lebo je výtvarník, ktorý ovláda históriu a spoznáva dnešok. Lebo vie tvoriť v starých umeleckých technikách. Lebo jeho kreativita objavuje originálne výrazy. Lebo jeho tvorba má viac plánov, dáva jej zmysel nielen vonkajší, ale aj vnútorný. Lebo tvorí, aby predstavil všetko, čo nevidíme, aby presvedčil, že umenie je také zmysluplné ako život.

Pripravil desiatky samostatných a zúčastnil sa stoviek kolektívnych výstav doma i v zahraničí. Patrí medzi najprogresívnejších dnešných výtvarných umelcov. Jeho diela sa nachádzajú v zbierkach štátnych galérií (Národní galerie v Prahe a iné.), ako aj u súkromných zberateľov u nás i v zahraničí. Dostal víťaznú trofej na medzinárodnej umeleckej súťaži v Taliansku (2013).

Žije a tvorí v Bratislave.



Identifikačný kód Slovenska VII.



Ľudovít Hološka

„Jeho tvorba patrí k tomu najlepšiemu, čo v slovenskej maľbe týchto desaťročí vzniká. Bez afektu, presvedčania a dobovej prázdnoty vrství Ľudo Hološka obrazy znakov života. Náznakov a pocitov. Detailov, ktoré sú v jeho dynamike ťažko postrehnuteľné a nekonečné.“ ĽM

Ľudovít Hološka sa narodil 18. septembra 1943 v Jablonici. Po ukončení bratislavskej Školy umeleckého priemyslu pokračoval v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, ktorú absolvoval v roku 1968.

Životný záber tohto umelca siaha od voľnej maľby, cez literatúru až po organizáciu výstav a pedagogickú činnosť. To svoje, jedinečné a originálne odovzdal stovkám mladých tvorcov a tisícom čitateľov. Ľudo Hološka je však predovšetkým maliarom. Vždy objavným a svojským. Vždy si písal poznámky a záznamy o robote. Neváhal nechať ich na obrazovej ploche. V záplave informácií tak zachytával to podstatné. Lebo ho zaujalo, dokázal ho uchopiť a namaľovať. Umenie, s ktorým prichádza predovšetkým cez výstavy, ilustrované knihy a ďalšie médiá medzi divákov je tvorbou impresie, ale aj premyslenej štruktúry. Sémantiky a zodpovednosti. V každom jeho diele cítiť úctu a vyváženosť. Nie je podstatné, či tvorbou analyzuje, filozofuje, sofistikuje niekde a niečo. Ľudo Hološka tvorí strom poznania, v ktorom sa rozvíja nevyjadriteľné s vyjadriteľným. Na základe analytického a kreatívneho prístupu skĺbil proces racionality s neznámou pocitov a vytvoril tak úplne nový umelecký smer, v našich podmienkach vývojaschopný a podnetný. V umení nikdy nič nekončí. Možno niekedy znak.

Pôsobil na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Trnave, Fakulte architektúry Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave, na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave a na

Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave (1994 – 2001). V súčasnosti prednáša na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Ako kurátor pripravil viaceré významné výstavy. V deväťdesiatych rokoch formoval náročný výstavný program v Galérii Arias & Vanda (New York – Modra), v ktorom neskôr pokračoval autor tohto projektu, ĽM (Galéria Merum).

Od roku 1980 publikoval. Napísal knihy „Vrstvy tvaru“, „Alexander Ilečko“, „Voľným okom“, „Reč obrazu“, „Figuralisti“ a „Denníky 1967 – 1990“, „Premeny obrazu“. Je držiteľom viacerých cien a čestných uznaní. Ilustroval viac ako 80 knižných titulov.

Diela autora sú súčasťou mnohých domácich a zahraničných štátnych i súkromných zbierok umenia. Svoju tvorbu predstavil na mnohých samostatných a kolektívnych výstavách doma i v zahraničí.

Venuje sa maľbe, kresbe, knižnej ilustrácii a teórii výtvarného umenia. Zviditeľňuje ten ťažko zmerateľný potenciál nevypovedaného. Energie, ľudských pocitov, rozhovorov bez slov, neviditeľnosť.

Profesor Ľudovít Hološka, akad. mal. žije a tvorí v Jablonici.



„Tanec bol odpradávnou súčasťou života človeka. Dokáže povedať a vyjadriť viac ako reč. Vie pomôcť ľudskej duši. Krása a úsmev Dagmar Hubovej vniesli do tohto fenoménu posolstvo objavovania a odovzdávania.“ LM

Dagmar Hubová

Narodila sa 26. septembra 1943 v Bratislave. Jej láska k tancu rozhodla o ďalšom smerovaní jej vzdelania. Po krátkodobom pôsobení vo Vojenskom umeleckom súbore, kde pôsobila ako tanečnica, si podala prihlášku na VŠMU. V roku 1965 po absolvovaní štúdia pedagogiky tanca prijala miesto asistentky na Katedre tanečnej tvorby a zostala v rôznych funkciách tejto katedre verná takmer päťdesiat rokov.

„Tanec je mimoriadne komunikatívny spôsob odovzdávania myšlienok a emócií, ktoré nie sú dostatočne vyjadriteľné slovom. Preto má tanec a hudba veľmi blízko k poézii. Tam, kde sa končí slovo či slovné vyjadrenie, predovšetkým abstraktných pojmov, nastupuje tanec a hudba. Tanec je vizuálne umenie, čím priťahuje a vždy aj v minulosti priťahovalo pozornosť ľudí. Divácky boli vždy najúspešnejšie ľudové súbory, ktoré mali v repertoári aj tanečné čísla. V súčasnosti, vďaka jazykovej bezbariérovosti, popularita tanca stále narastá. Tanečné umenie sa v dnešnej dobe stále viac presadzuje v celoglobálnom meradle. Dokonca sa začína hovoriť o 21. storočí ako o storočí tanca. Tanec bol a dodnes je, okrem jeho scénickej podoby, aj neodmysliteľnou súčasťou všetkých výnimočných udalostí v ľudskom živote, ktoré dokáže skrášliť, spríjemniť, či umocniť. Tanec pokladám v duchu ideí kalokagatie za jednu z výrazných etáp vývoja každého z nás. Mojim snom preto bolo a stále je, aby všetky deti v rámci povinnej školskej dochádzky na I. stupni základnej školy absolvovali tanečnú prípravu.“ DH

Dagmar Hubová je dlhoročnou vysokoškolskou pedagogičkou, oddanou svojej profesii. Počas svojho dvadsaťročného pôsobenia vo funkcii vedúcej Katedry tanečnej tvorby sa výrazne zaslúžila o jej kreovanie a koncepciu, a tým jej



výrazne určila obsah, tvar, ducha i hodnotový systém. Na Katedre tanečnej tvorby dodnes prednáša didaktiku a teóriu klasického tanca, je autorkou odborných materiálov a publikácií. Dlhé roky recenzovala baletné divadelné premiéry v dennej a odbornej tlači. Obrovskú prácu odvádzala, v období Československej republiky a neskôr v spolupráci s Českou republikou, na celoštátnych prípravách súťaží a koncepcií rozvoja tanečného umenia v perspektíve budúcich desaťročí.

V jej pedagogickej hierarchii boli na prvom mieste vždy študenti, na ktorých odbornom raste jej vždy najviac záležalo. Čo dokázala odovzdať študentom, zostáva ako posolstvo ďalším generáciám. Klasický tanec bol vždy jej vášňou, ale v jej srdci si našiel svoje významné miesto aj tanec ľudový a moderný. To čo profesijne u tejto dámy dominuje, je láska k tancu.

Docentka Dagmar Hubová spolu s manželom Martinom Hubom majú dve dcéry, žije a pracuje v Bratislave.



20 IK SK 1993 - 2013



Identifikačný kód Slovenska VII.



„Kultúra je nekonečným tvorivým objavovaním vo vede a umení. Reprezentujú ju aj tie osobnosti, ktoré vpísali významnú informáciu o tejto dobe v umeleckej i vedeckej práci. Jednou z nich je aj Prof. MUDr. Karol Kapeller, DrSc.“ LM

Narodil sa 12. novembra 1926 v Chtelnici. V roku 1952 promoval na Lekárskej fakulte UK v Bratislave.

„Muž ovenčený slávou vo svojom odbore už nepracuje na fakulte a nerobí experimenty. Píše však básne, ktorých doteraz vydal desať zbierok. Svet vedy je mimoriadne zložitý. Svet vedy, to nie je vynachádzanie, ale premýšľanie. Poézia nie sú tvrdenia, skôr myšlienky napísané tak, aby sme ich obdivovali, ale aj preto, aby autor navodil zamyslenie. Základom vedy je myslenie. A literatúra, to nie sú iba príhody, príbehy, texty na krátenie času, ale texty, ktoré po prečítaní vedú k zamysleniu, ku komparácii a k inému pohľadu na videné a počuté.

Obdivuhodná je jeho pamäť a s ňou súvisiace myslenie. Nemá v živote jednu prioritu, ale niekoľko. Nelipne na maličkostiach a vie veľkoryso ustúpiť presile. Aj presile osudu. V najbližšom okolí je kohéznu silou, ktorá drží dohromady odlišnosti v záujme budúcnosti. Vo vnútri, myslím si, je to veľmi jemnocitný pán, ktorý vie, čo sa patrí a čo nie. Možno je to dôsledok toho, že od začiatku vnímal všetko, všetko dobré i zlé. Usiloval sa pochopiť a hľadať východiská.

Karol Kapeller nie je „jednoducho čitateľným“ človekom. Všetko, čo píše a pripomína, je obrazom jeho duše. Nepredkladá úvahy a myšlienky, akoby chcel nimi zasypať svet. Skôr ich podáva po kúsku, možno aby nezahtlí recipienta, alebo iba tak, lebo to vyplýva z jeho povahy. Pochopiť básnika Karola Kapellera nie je jednoduché. Myslím do hĺbky. Ani jeho literárna tvorba nemá iba vonkajšiu stránku. Ukrýva jeho túžby povedať, ale nie prostoreko riečiť „na rovinu“. Svet je teraz presýtený hovorením „práv na rovinu“ v dialogických súbojoch vo svetle reflektorov, pod dohľadom kamier a „usmerňovačov“ dialógov naplánovaným smerom. Do toho sveta Karol Kapeller nepatrí. Jeho postoj nie je

obrazom iba jeho vekovosti, ale najmä ľudskej principiálnosti.

Napísané vety charakterizujú lekára Kapellera ako človeka. Jeho celoživotné pôsobenie vo funkcii univerzitného profesora

Karol Kapeller

anatómie, histológie a embryológie nebolo bez obsahu. V čase, keď sa začala rozvíjať elektrónová mikroskopia bol jedným z prvých, ktorému tento spôsob preskúmania tkanív ľudského tela „učaroval“. Pobudol dlhý čas na prestižných pracoviskách vo Veľkej Británii. Bolo to tvorivé obdobie, čoho dôkazom sú jeho spoločné publikácie s tamjšími pracovníkmi.

Osobne považujem za mimoriadne významné sledovania, ktoré sa týkali regenerácie nervových vlákien. Život a choroby prinášajú situácie, pri ktorých dôjde k prerušeniu nervových vlákien alebo aj miechy. Následky ako sú straty hybnosti a regenerácie inervovaných orgánov sú všeobecne známe. Profesorovi Kapellerovi, DrSc. sa podarilo priniesť experimentálne dôkazy, že nervové vlákna sa po prerušení „usilujú“ o nadviazanie spojenia v mieste prerušenia. Pochopiteľné, že je to proces mimoriadne komplikovaný a nateraz nedokážeme „zasiahnuť doň“.

Karol Kapeller je určite najlepším literátom v celosvetovom meradle spomedzi všetkých odborníkov elektrónovej mikroskopie a určite je najlepším elektrónovým mikroskopistom medzi literátmi široko - ďaleko (Ivan Hulín, Slovenské Pohľady, 6/2012, s. 108 – 111).

Zoznam Básnických zbierok Karola Kapellera : „V rodisku láska zrodená“, 2000, „Druhým dychom“, 2003, „Konvalinky domova“, 2004, „Pod mikroskopom duše“, 2005, – „Žiť je krásne“, 2008, „Poézia v medicíne“, 2009, „Dotyky s Trnavou“, 2011, „Lov dobrých slov“, 2011, „Dva prúdy života“, 2012.“ (Prof. MUDr. Michal Valent DrSc., Prof. MUDr. Peter Labaš, CSc.)

Dnes žije a tvorí v Bratislave.



20 IK SK 1993 - 2013



Identification Code of Slovakia VII.

„Výborný umelec, excelentný herec, jeden z najznámejších doma i v Európe. Videl som jeho absolventské predstavenie v divadielku Reduta. Už vtedy som si uvedomil, koľko energie, kreativity a perspektív sa skrýva v mladom chlapcovi s fúzikmi. V človeku, ktorý herectvom žije v každom predstavení.“ LM

Juraj Kukura



Juraj Kukura sa narodil 15. marca 1947 v Prešove. Štúdium herectva absolvoval na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Mal devätnásť rokov, keď ho režisér Ivan Balada obsadil do jednej z hlavných úloh vo filmovom spracovaní románu Margity Figulí „Tri gaštanové kone“.

Od roku 1970, ešte počas štúdií, bol členom súboru legendárneho Divadla na Korze. Bolo to divadlo v podzemí, kde sa slovenským divákovi predstavili dodnes kreatívne a herecky jedinečné osobnosti slovenského divadla. Legenda, ktorá dodnes nemá na stene ani malý štítok, akú veľkú dobu tie priestory s ich umeleckým životom prežili. Po jeho zrušení prešiel do súboru Novej scény a neskôr do Slovenského národného divadla. Rozvíjal spoluprácu s jedinečným Milošom Pietorom. Juraj Kukura dokázal prijať a rozvíjať celkovú podobu režisérovej poetiky. Bol to legendárne, vždy vypredané divadelné predstavenia Ďuro Ľavko v Tajovského „Statkoch-zmätkoch“ (1972), Filint v Molièrovom „Mizantropovi“ (1972), Astrov v Čechovovom „Ujovi Vánovi“ (1974), Pišta Bučák v Tajovského „Novom živote“ (1978), titulná úloha v Čechovovom „Platonovovi“ (1979) a „Chlestatkov“ v Gogolovom „Revízorovi“ (1982).

Televízne inscenácie boli dobrou a vtedy tiež váženou reklamou hereckého umenia. Vznikali na základe hodnotných predlôh a ich sledovanosť, práve pre pôsobivé herecké výkony bola vysoká. Namiesto povrchnosti a nič nehovoriaceho zabíjania času vytvárali skutočné hodnoty, na ktoré človek nezabudol ani v ďalších mesiacoch. Vracal sa k nim a tak rozmyšľal. Juraj Kukura tu stvárňoval zásadne postavy. Boli to významné adaptácie kľúčových diel svetovej i domácej literatúry. Jago v Shakespearovom „Othellovi“, Oidipus v adaptácii Sofoklovej tragédie, Antonius vo „Vojvodkyni z Amalfi“, Eugen Onegin, Mihvok v „Adamovi Šangalovi“, Kean v inscenácii rovnomennej životopisnej hry A. Dumasa, atď. Televízna inscenácia „Mária a kúzeľník“ podľa poviedky T. Manna, v ktorej Juraj Kukura vytvoril titulnú postavu, bola ocenená cenou Strieborná nymfa na Medzinárodnom televíznom festivale v Monte Carle.

Vo filme steleshoval predovšetkým mužné úlohy. Za výkon vo Vláčilovom filme „Stíny horkého léta“ dostal v roku 1978 Cenu za mužský herecký výkon na festivale v Karlových Varoch. V československej produkcii hral v mnohých filmoch. „Zbehovia a pútnici“ Juraja Jakubiska (1968), „Eden a potom“ A. Robbe-Grilleta (1970), „Javor a Juliana“ Š. Uhera (1972), „Koncert pre pozostalých“ D. Trančíka (1976), „Deviate srdce“ J. Herza (1978), „Božská Ema“ J. Krejčíka (1979) a ďalších. Z televíznej tvorby sú dodnes najznámejšími seriál „Straty a nálezy“ (1975), filmy „Letokruhy“ (1972), „Nebezpečné známosti“ (1980), „Triptych o láske“ (1980), „Mesiak na dedine“ (1981) a ďalšie.

V roku 1984, počas nakrúcania filmu *Via Mala* v zahraničí, bol bezdôvodne odsúdený za opustenie republiky a bol mu zabavený majetok. Dostal angažmán v nemeckom Múchner Kammerspiele. Neskôr v rokoch 1985 – 1989 v Schauspielhaus Hamburg. Svet ho prijal. Bol herecký talent, ktorý dokázal každú úlohu rozvíjať. Hostoval v mnohých prestížnych zahraničných divadlách. Spolupracoval s významným nemeckým režisérom Petrom Zadekom. Okrem viacerých divadelných inscenácií vytvorili výborný film „Divoké päťdesiate“ (1983). V nemeckom prostredí sa presadil vo filme i v televízii. Účinkoval v mnohých seriáloch a filmoch, napr. v trojdielnom koprodukčnom filme „Via Mala“ (1985), vo filmoch „Otto – Der Liebesfilm“ (1992), „Workaholic“ (1996), „Apokalypse 99 – Anatomie eines Amokläufers“ (2000), a v mnohých ďalších, v seriáloch „Dedičstvo Guldenburgovcov“ (1987), „Klinika pod palmami“ (1996) atď. Vytvoril hlavné postavy v dvoch dieloch televíznej kriminálky „Tatort“. V roku 1989 nakrútil šesťdielny anglický televízny film „Traffik“, ktorý dostal štyri ceny britskej akadémie, medzinárodnú cenu Emmy za najlepší dramatický seriál.

Po roku 1989 sa postupne vracal na domáce filmové plátna a obrazovky. Stvárnil titulnú postavu v Jakubiskovom filme „Lepšie byť bohatý a zdravý ako chudobný a chorý“ (1992), s Jozefom Kronerom si zahral v televíznom filme „Cudzinci“ (1992), hlavnú úlohu vytvoril v slovenskej dráme *Tábor padlých žien* (1997) a v pôvodnom rozprávkovom filme „Sokoliar Tomáš“ (2000). Za televízny film „Volnomyšlienkar“ (2001) mu bola na festivale Art film v Trenčianskych Tepliciach udelená cena Igric.

Dodnes účinkoval vo viac ako v tridsiatich celovečerných filmoch, v 130 televíznych filmoch a inscenáciách a v 37 televíznych seriáloch. Za film „Zrozen bez porodu“ bol Juraj Kukura nominovaný na cenu za najlepší mužský herecký výkon na MTF Monte Carlo 2011.

Od roku 2002 je riaditeľom bratislavského Divadla Aréna. Vďaka nemu sa z tohto divadla stala reprezentačná scéna toho umenia, ktoré môžeme nazvať progresívne a ojedinelé. Za postavu Martina v „Koze“ bol Juraj Kukura ocenený cenou Dosky 2004 za najlepší mužský herecký výkon. V roku 2011 mala v pražskom Činohernom klube premiéru inscenácia hry Martina Čičváka *Kukura*, bilancujúci monológ o živote umelca v domácom a zahraničnom divadelnom prostredí, v ktorej Juraj Kukura stvárnil titulnú rolu. Za herecký výkon v tejto výnimočnej inscenácii bol nominovaný na najprestížnejšie české divadelné ocenenie – cenu Thálie.

Juraj Kukura tvorí a žije striedavo v Bratislave, Hamburgu a v Prahe.



Identifikačný kód Slovenska VII.



„Bola to snáď najslávnejšia doba slovenského divadla a filmu. Slávne šesťdesiate roky, ale aj dve desaťročia, ktoré nasledovali po nich. Veľké herecké osobnosti, bez nadsádzky svetového formátu namiesto dnešného stereotypu a banality, predvádzali herecké majstrovstvo. Vždy inak a vždy perfektne. Kráľovičová, Grúberová, Kristínová, Prechovská, Meličková, Budský, Huba st., Záborský, Machata, Chudík, Rajniak, Ivan Mistrík, Mrvečka a desiatky ďalších. Medzi nimi exceloval hereckým prejavom, mužskou eleganciou a neopakovateľným hlasom Štefan Kvietik. Dodnes stálica našej kultúry, osobnosť, ktorou sa môžeme navždy chváliť pred celým svetom.“ LM

Narodil sa 10. mája 1934 v Dolných Plachtinciach. Na bratislavskej Vysokej škole múzických umení absolvoval katedru herectva (1957). Členom činohry Slovenského národného divadla sa stal v roku 1959.

Štefan Kvietik je umelec, ktorý hereckým talentom vstúpil medzi ľudí všetkých generáčnych vrstiev a tí ho prijali za svojho. Ako reprezentanta svojej identity, ako pána herca, ktorý mal všetky predpoklady stať sa svetovou hviezdou. Doposiaľ je ňou doma i v mnohých blízkych krajinách. Všestranný umelec, ktorý bravúrne zastal všetky oblasti herectva, zvládol jeho zákutia i krivoľaké uličky s úspechom. Dobrých hercov je mnoho, ale špičkových len niekoľko. Vedia vytvoriť atmosféru herectva vstupom na javisko, krátkym záberom tváre vo filme, či jediným slovom v rozhlase. Štefan Kvietik to dokázal. Pri každom vstupe na scénu sa s ním objavila herecká osobnosť a diváci zatajili dych. Vynikajúco vedel stvárniť charakterové postavy, prostého človeka a jeho životné hodnoty. Dokázal vyjadriť zložité psychologické príbehy. Jeho postavy často stelesňovali ľudské kvality, tisícročia budované a stále v rýchlosti života akoby unikajúce. Dokázal to, čo málokto. Stal sa vzorom pre mladú generáciu. On i mnohé jeho postavy. Takto vytvoril viac ako 300 divadelných úloh. Medzi tie najkrajšie patrí „Bačova žena“, „Električka zvaná túžba“ a „Kráľ Lear“.

Štefan Kvietik

Prvú veľkú filmovú úlohu zahral v náročnom a perfektne prevedenom filme „Boxer a smrť“ (1962). Štefan Kvietik hral bez páťosu. Jeho prejav mal vždy veľmi ďaleko od sladkej ľúbivosti. Formoval ľudský charakter s dôrazom na jeho vonkajší výraz a vnútorné cítenie. V tom bolo jeho herectvo najlepšie.

Hral asi v 50-tich filmoch. Ceľej staršej generácii známou postavu rybára Richardusa vo filme „Majster kat“ (1966) od Paľa Bielika, Baróna von Goldringa vo filme „Sám vojak v poli“ (1964), v divácky populárnej a herecky hodnotnej televíznej trilógii „Červené víno“ (1972), kde stvárnil vinára Urbana Habdžu, a jedinečnej dodnes známej trilógii o živote človeka a prírody „Medená veža“ (1970). Film „Romance pro křídlovku“ (1966) patrí dodnes medzi filmové betselery, tak ako jedinečná „Tisícročná včela“ (1983), ktorá by bez jeho postavy nikdy nebola taká úspešná, akou sa stala. Podobne zabodovali filmy „Sedím na konári a je mi dobre“ (1989) a „Tábor padlých žien“ (1997). Zahral si v desiatkach rozhlasových hier.

V roku 1963 bol ocenený „Trilobitom“. V ankete prestížneho časopisu Film a divadlo bol v roku 1973 a 1976 vyhlásený ako Najlepší herec. V roku 1983 obdržal cenu Paľa Bielika.

V roku 2004 pri príležitosti 70. narodenín udelil prezident SR Štefanovi Kvietikovi ocenenie za zásluhy o rozvoj slovenského divadelníctva a filmového umenia – Kríž prezidenta Slovenskej republiky II. stupňa a v tom istom roku mu bol udelený aj Rad Ľudovíta Štúra II. triedy za mimoriadne zásluhy v oblasti rozvoja kultúry a umenia.

V roku 2010 na udeľovaní cien Osobnosť televíznej obrazovky za rok 2009 bol uvedený do Siene slávy. A v tomto roku pred bratislavským divadlom P. O. Hviezdoslava pozdravil svoju dlaždicu na Filmovom chodníku slávy.

Dnes žije a stále tvorí v Bratislave.



„Celý život tohto umelca vedca charakterizuje vnímavosť k okoliu a schopnosť počúvať. Tvorivá racionalita sa snúbi v jednej osobe s literárnym talentom. Svoju životnú cestu buduje na vzdelaní a poznaní. Dokáže tvorivo vyjadriť životné pravdy i príbehy, s nadhľadom jemu vlastným. Jeho knihy sú úsmevné pravdy o živote a životoch, ktoré bolo treba napísať, lebo by zmizli. Sú vážnou, nezdeformovanou informáciou pre budúce generácie.“ LM

Štefan Luby

Prof. Ing. Štefan Luby, DrSc., Dr. h. c. sa narodil 6. mája 1941 v Bratislave. V roku 1963 promoval na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave. Následne študoval matematiku na Univerzite Komenského.

Pri čítaní kníh tohto autora „literatúry faktu“ som si opäť uvedomil, aké dôležité je poznať detail. Pri výskume, ale aj v živote. Vedieť ho umelecky zachytiť a umiestniť na správne miesto. Hoci všeobecne vieme, že z detailov sa skladá všetko okolo nás, v živote na detail zabúdame. Detail je v každodennom pridávaní objavených impulzov, v ukladaní drobností poznatkov, v spoznávaní, vo výučbe k vytváraniu veľkých objavov a hodnôt. Kto ho chce preskočiť, už dopredu nič nedokázal. Už viem, že klásť si otázku, kde začína a prečo končí veľkosť človeka nemá zmysel. Štefan Luby je neuveriteľný rozprávač. Intelektuál, ktorý vrstvi poznatky a postrehy, aby zo zdanlivej prostoty života vytvoril jeho zázrak.

Autorove knihy majú skvostné názvy a živý, usmievací obsah. Desiatky recenzií potvrdzujú nielen čítavosť, ale aj hodnotu knižných titulov, ktoré diváka vedú životom so snahou po zaujatí.

Náročné výskumné úlohy realizoval na ústavoch SAV, dodnes na fyzikálnom, encyklopedickom a prognostickom ústave SAV. Riešil desiatky výskumných úloh, bol zodpovedným riešiteľom štátnych a medzinárodných projektov, člen medzinárodných komitetov a vedeckých spoločností, správnych rád univerzít. Je držiteľom desiatok ocenení a zlatých medailí. Vydal stovky vedeckých prác, publikácií, zborníkov. Preložil mnohé patenty. To je tá najstručnejšia tvorivo vedecká i kultúrna činnosť Štefana Lubyho, tá práca, ktorá bola vždy súčasťou alebo základňou pre jeho literárnu tvorbu. Poľudšťoval vedu? Autorove knihy majú veľmi široké záujmové spektrum a v ňom jeden krásny, ušľachtilý jazyk. Harmóniu slov intelektuála, ktorý formuje podstatné ako



bežné. Jeho jazyk je hravý, čítavý a múdry. Avšak nielen to. On zachytáva históriu časti našej spoločnosti, ktorá sa stráca v rýchlosti a množstve informácií dneška.

Krása autorových kníh začína ich názvami. Tie priťahujú a naznačujú predmet, predstavu čitateľovi, pokiaľ knihu neotvorí. „Moji intelektuáli“, 2003, „Moji intelektuáli II“, 2004, „Cestovná správa z kongresu o ničom“, 2005, „Moji intelektuáli III“, 2006, „Poriadok versus chaos“, 2008, „Fascinácia Nobelom“, 2009, „Aforizmy, bonmoty, maximy“, 2011, „Legendy a inšpirácie“, 2011. Poviedky a eseje, hravé úsmevné, ale vždy s odborným a vedomým nadhľadom spomína a predstavuje. Erenburgovské cestopisy spojené s odbornými objavmi. Pomedzie skutočnosti a fantázie. Taký je Štefan Luby. Výborný spisovateľ, ktorý prináša do búriaceho sa života pohodu a veľa literárnej kvality.

Dnes žije a tvorí v Bratislave.





Identifikačný kód Slovenska VII.



„Bernardína Lunterová je predstaviteľkou výraznej a dodnes nedocenennej veľkej skupiny umelcov, ktorí vstúpili do výtvarného života začiatkom sedemdesiatych rokov minulého storočia. Ich nástup a formovanie programu je súčasťou aj dnešného umenia. Keramika v rukách tejto umelkyne žiari jemnosťou a krásou.“ LM

Narodila sa 27. apríla 1945 v obci Nevidzany, okres Prievidza. Študovala na Keramickej škole v Modre a na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave.

Umenie keramiky na Slovensku ťaží z hodnotnej tradície a z poznania sveta. Vznikajú diela, ktoré majú v zahraničí zodpovedajúci rešpekt a obdiv. Sú originálne, s perfektným zvládnutím požiadaviek na znalosť materiálu a jeho spracovanie. Nesú v sebe kreativitu vlastného vkladu, ktorý môže prezentovať tvar, farba, rozmer, či kompozícia. Keramika, ako sochárstvo, je trojdimenzionálnym umením. V reliéfnom umení sa blíži k obrazu. A jej prelínanie umeleckosti a dekoratívosti, úžitkovosti s voľným umením je pre tento druh umenia charakteristické. Taká je keramická tvorba. Jedno vôbec z najstarších remesiel i umení. Keramika glazovaná, maľovaná, s ornamentom či dekorom, vždy charakterizovala určitú oblasť jej vzniku a charakter ľudí, ktorí tam žili. Tá vzácnosť hlíny, s ktorou pracujú umelcové ruky, ten materiál, ktorý často pochádza z rodnej zeme, to sú atribúty, ktoré v sebe nesú informáciu o našom živote a kultúre, o jej rozmere a predovšetkým o ľuďoch. Je to informácia budúcim generáciám. O dnešku.

Bernardína Lunterová bola už od začiatkov svojich umeleckých krokov rešpektovanou umelkyňou, s iným pohľadom na túto výtvarnú disciplínu. Vo vlastnom, subjektívnom svete tvorivej fantázie spájala skúmanie prírodných javov s vnútorným vzťahom

k poézii. Jej tvorba je preto citlivou básňou, zostavovaním pocitov duše do výsledného diela. Preto jej plastiky fascinujú. Jemnosťou, ktorá siaha až k uvoľnenej zmyselnosti. Sú kultivovaným predstavením najkrajšej ľudskej túžby, po hodnotnom vývoji

Bernardína Lunterová

a poznaní. Krehké tvarové variácie balansujúce na hranici úžitkovej funkcie a dekoratívneho objektu. Nové možnosti modelácie objavuje v ukladaní a spájaní súvislých hlinených plátov.

V novšej úžitkovej tvorbe osemdesiatych a deväťdesiatych rokov XX. storočia sa úplne vytratil. Dominantným sa stáva základný tvar "odtrhnutý" z kusa porcelánovej masy a jemne premodelovaný. Produktmi jej súčasnej tvorivej etapy sú kruhy a štvorce skladané z veľkých plátov porcelánovo bielej hlíny.

V roku 1978 získala Zlatú plaketu na Brnenskom veľtrhu, v roku 1982 Zlatú medailu na III. quadrienále v Erfurte a v roku 1985 zvíťazila v konkurze a získala cenu Ex aequo za architektonicko-výtvarné riešenie historického centra Lisabonu. Do roku 1989 realizovala mnoho samostatných výstav. Zúčastnila sa temer stovky spoločných výstav, nielen doma ale i v zahraničí. Jej diela sú súčasťou galerijných ale aj súkromných domácich a zahraničných zbierok.

Jej keramika je jemná a krásna ako autorka sama. Žije a tvorí v Bratislave.



Identification Code of Slovakia VII.

„Populárna, moderná, či súčasná hudba je jednoznačne najobľúbenejšou umeleckou disciplínou vôbec. Väčšina ľudí na ňu nekladie väčšie nároky. Tí najmladší ju však prísne kategorizujú a znalci hľadajú a zbierajú hodnoty, ktoré možno počúvať stále. Richardovu hudbu a spev radi počúvajú najmladší, znalci i väčšina. Lebo sa dá počúvať stále. Je pestrá, úprimná i náročná. Prelietava vzduchom ako perfektne prepracovaná hudobná konštrukcia s mimoriadne dobrými, filozofickými a citovými textami. Spevákovo hlas je čistý a originálny. Zodpovedá vysokým štandardom svetového umenia. Richard je tou pravou hviezdou, charakteristickou a charakternou. Preto bude mať veľké obecenstvo navždy. A ono ho bude stále milovať.“ LM

Richard Müller sa narodil 6. septembra 1961 v Hlohovci. V roku 1985 absolvoval štúdium filmovej a televíznej dramaturgie a scenáristiky na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Písal pre denníky, mesačník Populár a neskôr pre Gramorevue. Prvú nahrávku s názvom "Rádio" naspieval so skupinou Burčiak. Zaznamenala veľký úspech. Následne

Richard Müller

s Martinom Karvašom založil vlastnú skupinu Banket. Debutovým albumom Banketu bola z roku 1986 „Bioelektrovízia“. Plná hitov, vrátane nesmrteľnej piesne skladateľa Vaša Patejla – „Po schodoch“. Na druhom albume „Druhá doba?“ (1988) sa naplno prejavil Šebanov rukopis. Po ňom nasledoval tretí album „Vpred?“ (1990). Po roku 1990 začal sólovú dráhu. S Henrichom Leškom nahral svoje prvé dva sólové albumy, „Neuč vtáka lietat“ (1992) a „33“ (1994), kde už spolupracoval i s Jarom Filipom, ktorý sa stal jeho dvorným skladateľom na niekoľko rokov. Výsledkom tejto spolupráce boli tri albumy „L.S.D.“ (1996), „Nočná optika“ (1998) a „Koniec sveta“ (1999), vďaka ktorým sa Richard Müller dostal do absolútnej slovenskej a českej hudobnej špičky. V roku 1999 mu vyšiel prvý koncertný album „Müllenium Live“ (vôbec prvý album v SR a ČR zmixovaný v priestorovom systéme Dolby Surround). V roku 2000 vychádza tzv. český album s textami Michala Horáčka – „Richard Müller a hosté“ a o rok neskôr mnohými slovenskými výročnými cenami oivenčený album "01", na ktorom bol hlavným hudobným partnerom a producentom Ivan Tásler. Na jeho vydanie nadviazalo úspešné turné po športových halách v Slovenskej aj Českej republike a vydanie kompilácie „Retro“ (2002). V roku 2003 sa Richard počas svojho pobytu v New Yorku spoznal s americkými hudobníkmi, s ktorými nahral svoj prvý autorský album „Monogamný vzťah“ (2004). O rok neskôr sa na post producenta po jedenástich rokoch vrátil Henrich Leško. Za jeho podpory vznikol album „44“. Nahrával sa opäť v New Yorku. V decembri 2005 priviedol Richard na Slovensko hviezdnu zostavu amerických hudobníkov s ktorými absolvoval megaúspešné turné po Slovensku a Čechách. Na jeseň roku 2006 vydal koncertné DVD a dokument z tohto turné. V roku 2008 uviedol do života nové CD „Müller spieva Lasicu, Lasica spieva Müllera, Müller a Lasica spievajú Filipa“. O rok neskôr Richard absolvoval úspešné československé turné BEST OF a v máji

roku 2010 vydal dlho očakávaný album „Už“, ktorý sa za 5 týždňov stal platinový. Na jeseň Richard vyrazil na Potichu Tour 1, kde fanúšikom predstavil najväčšie hity v atraktívnych „tichých“ aranžmánoch.

Rok 2011 by sa dal pokojne označiť ako rok Richarda Müllera. Absolvoval úspešné Potichu Tour 2, kde si ako hosťa pozval českého speváka Dana Bárta. počas ktorého 6-krát po sebe vypredal bratislavskú Novú scénu. V tom istom roku veľkolepo oslávil 50 rokov a vydal exkluzívny box „Všetko“, v ktorom na 25-tich CD dôkladne zrekapituloval svoju hudobnú kariéru. Za vyše milión predaných nosičov dostal diamantovú platňu. Po desiatich rokoch obnovil spoluprácu s Ivanom Táslerom, ktorý stojí ako producent a autor hudby za Richardovým dvanástym radovým albumom „Ešte“. Album vydal v limitovanom náklade aj vo vinylovej podobe. Na začiatku roku 2012 triumfálne obhájil prvenstvo v kategórii spevák roka v ankete Zlatý Slávik. Za album „Ešte“ získal 7-násobnú platinovú platňu. Aj v tomto roku Richard pre svojich fanúšikov pripravil pokračovanie megaúspešného turné, tentokrát s číslom 2.5. Hudobná legenda Richard Müller v lete koncertoval na olympijských hrách v Londýne. V úvode roku 2013 získal bronzového Slávika v kategórii spevák roka.

Richard je vskutku veľkým umelcom. Ľudia ho vnímajú predovšetkým ako speváka. Pribežne sa venuje aj fotografii. Umeleckému dokumentu toho, čo vidí okolo. Jednu z prvých výstav mu kurátorsky otvoril v pezinskej galérii G5 Ľuboslav Moza. Veľmi si želim, aby sme aj v našej hudbe dokázali vidieť kvalitu a svetovosť. Nie iba rytmus a bulvárnosť. Hudba je umenie. Richardova hudba je skvostom, ktorý nemá každý národ. Preto je svetovým.

Žije a tvorí v Bratislave. Vystupuje doma i v zahraničí.



foto: René Miko



Identifikačný kód Slovenska VII.



„Je skutočným tvorivým majstrom. Pozná ho celý svet. Dostávajú sa mu pocty a uznania. Lebo to, čo tvorí, dokáže iba on. Jedinečne a fascinujúco. Navštíviť jeho ateliér a porozprávať sa s ním je sviatkom. Obklopený sklom, matematikou a výkresmi sa dozviete zlomok o fyzike svetla. Možno raz zachytiť tento umelec, osobnosť svetovej kultúry, v monumente skla svetelný rok.“ ĽM

Štěpán Pala sa narodil v roku 1944 v Zlíne. V rokoch 1958 – 1963 študoval na Škole sklárskeho dizajnu v Zlíne. Do roku 1967 pracoval ako dizajnér v sklárskej dielni v Kamenickom Šenove, neskôr v Novom Bore. V rokoch 1969 – 1975 študoval na VŠVU na oddelení Sklo v architektúre.

Stále sa hrdíme svetovosťou vybraných, ktorí spravili výstavu v garáži na Mannhatane a náš domáci svet im nedá dýchať. Stali sa populárni. Chýba nám veľkosť? Svetovosť? Úspech, ktorý potvrdí, že na to máme? Nechýba. Všetkého máme. Iba o tom nevieme. A keď sa aj dozvieme, nezaujme nás to. Lebo mediálne okolie nás presvedča, že pohár, ktorý vytvorila dlhonohá kráska z jedného kusa skla je svetový unikát. Je to hlúposť. Pre bežného človeka je ľahšie to prijať ako zamyslieť sa, čo môže byť na tejto formulácii pravdivé. Ako je možné, že sme sa stali bežnými ľuďmi?

Už počas štúdií fascinovala tohto umelca geometria a matematika. V sedemdesiatych rokoch to bol dizajn svetidiel do architektúry a samostatná kreatívna voľnomyšlienkárska cesta. Aj

v ďalšom desaťročí ju rozvíjal a ja ju vnímam bez nadsázky ako cestu ku svetovému úspechu. Dostal sa k náročným priestorovým konštrukciám. Páčia sa mu v nich krásne tvary v číslach. Túto duchovnú cestu za svetlom s pomocou skla by sme normálne nezaregistrovali. Ukrýva sa v náročnej kresbe, počítačových softwéroch a predovšetkým v autorovej trpezlivosti a talente. Tieto slová v jeho umeleckom živote priniesli iba kvalitu. Dosiahol ju iba preto, že sa nikdy nevzdal objavovania umeleckých zázrakov pomocou vedy. Kultúra je totiž súžitím vedy a umenia.

Ukryté časti vesmíru. Hľadá ich v kresbe a priestore. Sklo ich má vyjadriť. Má k tomu blízko. Pomocou neho môžeme pozorovať

Štěpán Pala

pestré geometrické útvary. Konkávno konvexné linky, tvary symetrické a nesymetrické, pohyblivé a statické. Prúd fotónov cez zdanlivú hmotu. V tomto postupe je hľadanie podstaty umeleckých i vedeckých zákonitostí nášho súcna na kvantovom základe

Štěpán Pala bol v rokoch 1999 - 2002 hosťujúcim profesorom na University of Sunderland vo Veľkej Británii. Každá z jeho samostatných výstav bola reprezentačná. S desiatkami kolektívnych výstav navštívil celý svet. V roku 1977 dostal cenu za úžitkové umenie (Bratislava), cenu poroty na III. Quadrennial v nemeckom Erfurte (1982), WCC Prize, Interplays 92 v Bratislave, Grand Prix, Glass Triennial, nemeckom Nurnbergu (1993). Gold Prize, International Exhibition of Glass, Kanazawa, Japonsko (1998). Midlands Museum Award, Habatat Galleries, USA (2007). Award of Excellence, Racine Art Museum Award, USA (2012). Doma i v zahraničí realizoval mnohé sklárske diela v architektúre. Jeho práce sa nachádzajú v štátnych galerijných zbierkach ako aj v prestížnych domoch súkromných zberateľov.

Spolu s manželkou Zorou, sklárskou výtvarníčkou žijú a tvoria v Devíne.



Vladimír Popovič

„Vladove umenie má niekoľko jedinečností, na ktoré chcem upozorniť. Maľuje večné ľudské sny o lietaní. Maľuje i vyrába loďky, každý sa chce plaviť na koniec sveta. Z násobuje figúrky aby zdôraznil ich význam na plátne i mimo neho. Je prvý, ktorý fakticky realizoval syntézu umeleckých disciplín pre vernisáž, či umelecké otvorenie výstavy. V kompozícii obrazovej plochy uprednostňuje diagonálu. Začína u nás ako prvý používať v obraze písmo a vlastné texty. Do nášho umenia priniesol dekalk. Bol úplne jedným z prvých československých konceptualistov, performerov a happeningových umelcov. Miluje náznak niečoho. Čerešne, anjela, farby. Ženské pery a erotiku. Sexuálne je ukryté, či zviditeľnené v každom jeho diele. Lebo tam patrí. Ako život. Nepoznám u nás výtvarného umelca, ktorý maľuje tak poeticky a s ľahkou rukou. Celé dielo tohto umelca je o vnútornej slobode, ktorá začína a končí ľudským dobrom, úsmevom.“ LM

„Pôvodom z východného Slovenska (narodený v roku 1939 vo Vysokej n/Uhom), detstvo prežil v Hniezdom, malej obci spišského Zamaguria. Toto prostredie, bohaté na zážitky, utváralo mladému chlapcovi základy pre vytvorenie archetypov jeho vnútorného sveta, jeho výtvarnej abecedy. Ďalším silným a trvalým zážitkom bola neprestajne sa meniaci scenéria - kulisa Tatier v oknách rodičovského domu v Kežmarku, keď končil základné vzdelanie. Neskôr ho formovala Škola umeleckého priemyslu v Bratislave, najmä legendárny bábkarsky krúžok, v ktorom pôsobil ako recitátor a herec spolu so silnou generáciou budúcich osobností (Sládek, Herz, Havetta, Jakubisko). Odtiaľ pramenia jeho neskoršie režisárske aktivity v „Divadle obrazov“(dnes Astorka). Poriadal tu večery černošskej poézie s džezom a premietaním, s autorskými prednesmi prekladateľov – budúcich básnikov z FFUK . Réžiou v hre „Malý princ“ podľa Exupéryho spájal multifunkčne hru živých hercov s bábkami, tieňohrou, grafikou a výtvarnými objektom. V r.1959 – 1965 študoval maľbu na VŠVU v Bratislave (prof. Milly), rok na AVU Praha (prof. Sychra) a absolvoval na odbore monumentálna maľba u prof. Petra Matejku. Ešte ako študent a neskôršie v pivničnom ateliéri začal pracovať s (v tej dobe) netradičnými prostriedkami: písmom a vlastným textom, kolážou fotografie s kresbou, asamblážou reálnych predmetov. Je to hlavne papier, z ktorého vytvára tzv. „krkváže“ ako voľné plastiky v priestore alebo fixované v ploche obrazu. Nastrihaný ho používa pri akciách.



Stáva sa tak jedným z prvých akčných umelcov v šesťdesiatych rokoch na Slovensku (napr. „Sneží“, „Akcia pre 4 oči“ a iné). V roku 1965 pustil veľkú papierovú loďku dolu Dunajom. Vytvoril „Loďku lodiek“ pre poslucháčsky film Ela Havettu na FAMU v Prahe. Absolvoval monochrómny cyklus „Panna záračnica“(podľa D. Tatarku). V rokoch 1965 a 1967 realizoval svoje prvé samostatné výstavy v Galérii Mladých (Bratislava) s kurátorkou Ivou Mojžišovou. Vystavoval papierové objekty na výstave „13 ze Slovenska“ (Špálova galéria, Praha) s kurátorom J. Chalupěckým. V r. 1967 vydal vlastnú bibliofiliu „Obľčená Mája“ - denník koláže a vlastných textov s kresbami a fotografiami reálnych fragmentov, za ktorý získal v r.1968 „Cenu osamelých bežcov“. V priaznivej klíme šesťdesiatych rokov, v dobe hnutia hippies a spoločenského uvoľnenia v Československu, žil a realizoval sa naplno. Využíval moment improvizácie, maliarskeho gesta, odtlačky predmetov i rúk, robil voľné spontánne kresby štetcom, prepojené s farebnou škvrnou a textom. V rokoch „normalizácie“ mal jednu samostatnú a mimoriadne úspešnú výstavu „Obraz a slovo, slovo a obraz“, voľne inšpirovanú básnickými textami s kurátorom Ľuboslavom Mozom. V osemdesiatych rokoch v jeho maľbe ustupuje farba, nastáva silné obdobie tzv. „šedákov“. Maľoval sídliská ako „betónové sonáty“, čiernobiele „zlostné obrazy“, po emigrácii syna ich nazýva - „orwelliády“. Po „nežnej revolúcii“ v roku 1990 nastúpil ako pedagóg na VŠVU v Bratislave, kde viedol vlastný ateliér Kr.E.S.BA ako profesor sedemnať rokov. Z mnohých jeho žiakov sú dnes už známe osobnosti slovenskej výtvarnej scény.

Diela autora sú súčasťou oficiálnych aj súkromných zbierok doma i v zahraničí. Od roku 1990 mal mnoho samostatných výstav, z ktorých najvýznamnejšie boli: „Malá retrospektíva“ v roku 1990 (Spišská Nová Ves, Levoča, Banská Bystrica, Košice, Bratislava), „Čo bolo- to nebolo“ v roku 1997 (Oravská galéria, Dolný Kubín), „Veľká retrospektíva“ v roku 2002, kedy mu vyšla aj reprezentačná monografia (SNG Bratislava), „Z abecedy Vladimíra Popoviča“ v roku 2003 (Elektrařeň Tatarskej galérie, Poprad) a posledná reprezentačná „Déja vu“ v rokoch 2010-11 (Danubiana Meulensteen ArtMuseum, Bratislava).“ Realizoval desiatky výstav v zahraničí. Je nositeľom ocenení a cien (cenu Tatra banky a iné).

Vladimír Popovič žije a tvorí v Bratislave.



Identifikačný kód Slovenska VII.



„Nadaný umelec, tvorca, ktorý predstavuje Európe i svetu naše tanečné umenie v celej jeho jedinečnej kráse“. LM

Narodil sa 29. septembra 1971 v Partizánskom. Absolvoval bratislavské Tanečné konzervatórium. Svet baletu a tanca ho už v tomto období vnímal ako jedinečný talent. V osemnástich rokoch sa stal sólistom baletu Slovenského národného divadla.

Pohyb je umenie. Výrazom rozpráva o živote človeka. Vyjadruje to, čo slová neobsiahnu. Hodnoty ľudskej existencie, jej vnímanie sveta a postoje. Pohyb je fantázia. Ako život. Charakterizuje ho elegancia. Tanec a rytmus, let a gesto, harmónia a hľadanie systému. Balet kultivuje človeka. Vie upozorniť. Je svetovým dorozumievacím prostriedkom. Kreatívny, stále nový a predovšetkým vzácny. Ako všetka ľudská tvorivá činnosť.

Mário Radačovský reprezentuje túto umeleckú vzácnosť na svetovej úrovni. V roku 1990 vyhral Československú baletnú súťaž. O dva roky neskôr sa stal sólistom špičkového svetového súboru Netherlands Dance Theatre Jiřího Kyliána v Haagu. Tu spolupracoval s najvýznamnejšími svetovými choreografmi. V roku 1999 sa stal hlavným sólistom súboru Les Grands Ballets Canadiens v Montreale. Po svetových úspechoch sa vrátil na Slovensko, kde skúsene formuje domácu umeleckú tvorbu.

V rokoch 2006 až 2010 pôsobil ako riaditeľ Baletu SND. V júni 2011 založil Balet Bratislava. A v apríli 2012 aj s jeho príspevom vznikol Tanečný súbor Novej scény.

Človek, ktorý tvorí hodnoty nepotrebuje o nich rozprávať. Dokumentujú ich výsledky a uznanie, súčasť života každého skutočného tvorcu.

Mário Radačovský je pravidelným účastníkom svetových

prestížnych baletných gala predstavení „Gala des étoiles“ v Montreali (2000 – 2006), „Gala Stars“ v Toronte (2003), „World Stars Gala“ v Budapešti (2005, 2007, 2008) a „Gala setkání“ v Prahe (2003 – 2006). Svetoznámy tanečný talent, ktorý už dnes tento umelec stelesňuje, hosťuje v prestížnych divadelných domoch, ako sú

Mário Radačovský

„Royal Winnipeg Ballet“ (2005), „Ballet British Columbia“ (2004, 2006), „Toronto“ (2005) a „Jacob's Pillow“ (2007).

Choreograficky začal tvoriť v roku 2002. Jeho prvotinou bolo dielko „The Letter“. Medzi ďalšie choreografické diela Mária Radačovského patria: „Passage à l'eau trouble“, (2002), „Valse“, „Inšpirácia“ (2003), „Bolero“ (2004), „Shadows and Lights“ (2005), „Balansoire“ (2006), „Stretnutie s labuťou“, „Soufflé des oiseaux“ (2007).

Pre Balet SND vytvoril diela „Zmena...“ (2005), „Warhol“ (2007) a „68“ (2008). V apríli 2009 mala premiéru jeho choreografia „Večera“, ktorú uviedol súbor „Magyar Balett Színház“ v Budapešti, duet „Urlicht“ pre Národné divadlo v Brne a v novembri 2009 sa uskutočnila premiéra celovečerného pôvodného tanečného divadla „Everest“ pre súbor Baletu SND.

V sezóne 2010/2011 pracoval na dvoch projektoch. Pre súbor Operety v Bukurešti vytvoril choreografiu a réžiu inscenácie „Maria de Buenos Aires“. A balet „Rómeo a Júlia“ pre Grand Rapids Ballet Company v Michigane (USA). Od sezóny 2011/2012 bol choreografom Grand Rapids Ballet. Pripravil tanečnú produkciu „Skrinka hračiek“ na hudbu Clauda Debussyho v prevedení Montrealského symfonického orchestra pod taktovkou Kena Nagana.

V súčasnosti pripravuje muzikál „MATA HARI“ v hlavnej úlohe so Sísou Sklovskou a premiéru baletu Nová Scéna ex baletu Bratislava, v ktorej predstaví svoj balet na hudbu od Schuberta.

V USA pripravujú jeho „Bolero“. Ďalšia premiéra baletu pre Národný balet v Rige sa uskutoční v rámci premiéry Riga Európske mesto kultúry.

Žije a tvorí v Bratislave a vo svete.



„Andrej Rudavský tvorí jedinečné a vzácne umenie hodnoty a poznania. Objavil jemu vlastný tvorivý princíp v domácej tradícii. A práve dobu charakterizujúcim, moderným výrazom dosiahol autenticitu a umelecký úspech.“ L'M

Narodil sa 29. novembra 1933 v Hornej Posade (Poľsko). V rokoch 1954 – 1960 študoval na Vysokej škole umeleckého priemyslu v Prahe (prof. J. Wagner a prof. J. Kavan).

Andrej Rudavský

Začiatky umeleckej cesty Andreja Rudavského boli prepojené s najvýznamnejšími umelcami a skupinami „zlatých“ šesťdesiatych rokov. Bol člen skupiny Mikuláša Galandu (A. Barčík, A. Čutek, V. Kompánek, R. Krivoš, M. Laluha, M. Paštéka, I. Štubňa a P. Tóth), ktorú založili v roku 1957. Vystavoval so skupinou Konfrontácie (M. Čunderlík, R. Fila, J. Jankovič, J. Kočiš, E. Ovčáček, M. Urbásek a iní).

Autorova ranná tvorba má charakter zanieteného hľadania nového a originálneho. Netradičné materiály a technologické postupy. Veľkým prelomom v jeho tvorbe bolo vytvorenie znaku tradície a dneška. Trvácnosť hodnoty a ľudskosti. Na tomto poznaní si vytvoril a dodnes kreatívne rozvíja informácie a predstavy o histórii našich životov a ich náboženstiev. Nadšený mytológiou, pohanstvom i kresťanstvom v ich obohacujúcich podnetoch. Symboloch masiek, postáv pastierov i bojovníkov a kaplniek. Vytvára novú sochársku architektúru. V bronz, kameni a dreve.

Umelcove obrazy spočiatku pastelom, sú bohatou výpoveďou o farebnosti sveta. Sprvu geometrické tvary s farebnými plochami. Z nich zostavuje človeka a jeho dom. Existenciu.

Diela Andreja Rudavského sú zastúpené vo všetkých významnejších slovenských galériách, v súkromných zbierkach doma i v zahraničí. V roku 1998 osadil diela s kresťanskou tematikou pred Bazilikou St. Clemente v Ríme. Jeho socha Vierzvestovia stojí v New Yorku pred budovou OSN. Andrej



Rudavský pripravil svoje individuálne výstavy. Často vystavoval s jeho manželkou M. Rudavskou, v tejto dobe i so svojim synom a dcérou, tiež známymi výtvarnými umelcami. Zúčastnil sa mnohých kolektívnych výstav. (Bienále mladých v Paríži, Bienále v São Paulo (1967), Bienále v Benátkach (1996). V roku 1968 dostal Cenu Cypriána Majerníka a v roku 1989 I. cenu na Bienále súčasnej československej komornej plastiky v Trenčíne. Zúčastňoval sa na medzinárodných sochárskych sympóziách. Vytvoril tam reprezentačné monumentálne práce, napr. v St. Margarethen, Rakúsko (1966), v Larviku, Labrador Thor Lundhs, Nórsko (1990) alebo v Ivate Town, Japonsko (1992).

Okrem komornej tvorby sa venuje i monumentálnym realizáciám v architektúre.

Tvorí v bratislavskej časti Podunajské Biskupice, kde žije so ženou, dcérou i synom.



20 IK SK 1993 - 2013



Identifikačný kód Slovenska VII.



Sisa Sklovská

„Hudba a spev sú aktuálnymi umeleckými fenoménmi dneška. Hviezdou v tejto oblasti je jedinečná osobnosť Sisi Sklovskej. Farba jej hlasu je jedinečná. Kultúra spevu a istota v posadení jednotlivých tónov je príkladná. Je dámou dnešnej kvalitnej speváckej scény. Lebo ona, na rozdiel od väčšiny, spievať vie. Sú za tým roky štúdií a tvorivej driny. Stála sebakontrola a tvorivý rozvoj umenia ako aj vlastných ambícií. Sisa je speváčka tohto najširšieho žánru. Má perfektnú pohybovú kultúru herečky. Preto jej úspechy v muzikáloch. Správa sa bezprostredne. Jej krása je osobitá. Oči sú cestou do duše. Má v sebe zdroj mocnej pozitívnej energie. Je na všetkých potrebných podujatiach, od charity po návštevu zahraničných misií. Všetko čo robí, robí pre šťastie druhých. V ňom je jej šťastie. A základ úspechu. Umenie veľkých umelcov vstupuje do sveta ľudí postupne a náročne. Potom však zostáva večne.“ L'M

Narodila sa 13. októbra 1965 v Žiline. Po ukončení Konzervatória v rodnom meste, pokračovala v štúdiu operného spevu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Pôsobila ako sólistka Opery Slovenského národného divadla v Bratislave a počas päťročného angažmánu vytvorila celý rad mezzosopránových rolí (hlavnú rolu Dulcinnie v opere „Don Quichotte“ Julesa Masseneta, cisárovnu Ottavianu v Monteverdiho opere „Korunovácia Poppey“ a iné). Počas svojej kariéry spolupracovala s mnohými významnými orchestrami na Slovensku, v Čechách aj zahraničí (Symfonický orchester Slovenskej filharmónie, Symfonický orchester Opery SND, Symfonický orchester Slovenského rozhlasu, Ústredná hudba Armády Českej republiky, European Janacek Symphonic Orchestra, Orchester Paláce Žofín Praha, Symfonický orchester Karlovy Vary, Capistrano Valley Symphony, California USA, Pasadena POPs Orchestra, California USA a iné.) Vystupovala na mnohých hudobných festivaloch a s úspechom sa zúčastnila viacerých súťaží (napr. Hudobný

festival Josefa Suka Hudobné Hradčany...). V Medzinárodnej opernej speváckej súťaži M. Schneidera Trnavského bola Sisa Sklovská ocenená prvým miestom. Okrem tohto si na konto pripísala aj špeciálne ocenenie odbornej medzinárodnej poroty za dramatický prednes uvedeného diela. Profesionálna umelecká príprava Sisy Sklovskej zahŕňala okrem spevu tiež štúdium herectva, drámy a klasického, výrazového a ďalších druhov tanca. Táto umelecká všestrannosť, vysoká profesionalita, ale aj atraktívny vzhľad a ľudská aj umelecká vyzretosť ju predurčujú na stvárňovanie ťažkých a náročných rolí, kde sa môže umelecky naplno vykryštalizovať a posunúť hranice priemeru, stereotypu aj umelého „akademizmu“, ku ktorým inklinuje nemálo našťudovaní klasiky.

Nezanedbateľným pozitívom mediálne známej speváckej osobnosti Sisy Sklovskej je aj didaktický účinok jej angažmánu, lebo široké publikum, ktoré má z iných žánrov svojho umeleckého pôsobenia, počas svojej doterajšej kariéry privádza aj do sveta vážnej hudby a prístupňuje svojim poslucháčom nielen zábavné a moderné prvky komerčných a populárnych hudobných žánrov, ale aj závažné a nadčasové myšlienky z diel klasiky. Počas doterajšej kariéry účinkovala v USA, Argentíne, Egypte, Vietname, vo Veľkej Británii, Nórsku, Belgicku, Dánsku, Rakúsku, Švédsku, Číne, Rusku a mnohých ďalších krajinách. Rovnako, ako všetky veľké ženy 20. storočia - Marilyn Monroe či Gréta Garbo, je Sisa Sklovská „maskotom“ armády SR a už niekoľkokrát bola spevom potešiť vojakov priamo v poli Kosova či Baghrame v Afganistáne.

Nemožno tu vymenovať všetky úspešné koncerty a galakoncerty, muzikály a sólové vystúpenia, hudobné show a koncertné turné nielen u nás ale po celom svete. Vydala obľúbené CD nosiče. Okrem sólových vystúpení na významných kultúrnych podujatiach roku 2013 (Slovenka roka, Legendy popu, Galakonzert v Lucerné a iné) sa aktuálne pripravuje na stvárnenie hlavnej úlohy špiónky Mata Hari v pripravovanom pôvodnom slovenskom muzikáli s rovnomeným názvom, ktorý bude v premiére uvedený v septembri 2013.

Je jedinou umelkyňou na našej scéne s takým veľkým rozsahom tvorivých aktivít. S jedinečným vokálnym prejavom a unikátnymi dispozíciami, danými schopnosťou striedať rôzne polohy hlasových registrov, čo jej umožňuje excelentnú interpretáciu mnohých hudobných žánrov. Divou svetového formátu, ktorá každým vystúpením tvorí hodnoty a krajší duševný život.

Dnes žije a tvorí v Bratislave. Vystupuje na celom svete.



„Vytvoriť trvalé hodnoty možno iba neustálou prácou, kreativitou a talentom. Každý štát na zemeguli má výnimočných tvorivých jedincov, ktorí stavajú na týchto predpokladoch. Pozná ich celý svet. Medzi tých našich patrí Kamila Štanclová.“ LM

Narodila sa 26. marca 1945 vo Zvolene. V rokoch 1965 až 1971 študovala na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, na všeobecnej škole maliarskej u profesora Dezidera Millyho a na oddelení voľnej grafiky a knižnej ilustrácie u profesora Vincenta Hložníka.

Kamila Štanclová

Hodnoty umeleckej tvorby sedemdesiatych rokov minulého storočia stále obchádzame. Treba však pravdivo zhodnotiť toto obdobie, ktoré prinieslo Slovensku a tým i svetu vážené a jedinečné talenty. Výtvarné umenie mladých absolventov škôl uvádzala do života plejáda mimoriadnych, na skúsenosti a poznanie bohatých vysokoškolských profesorov, ktorých umenie dnes obdivujeme. Škola Vincenta Hložníka patrí medzi skvosty, kde jedno z dominantných mien patrí Kamile Štanclovej.

Dokázala rozvinúť to najlepšie z grafiky a maľby (D. Milly) do umenia európskej moderny a jedinečnosti. Celé Kamilino dielo je figurálnou rozprávkou rozprávania o svete nesvetu dobra a zla. V každom diele otvára brány poznávania svojho poznania. Cesty, ktoré ním vedú sú zložité, často treba použiť cit či intuíciu. Majú svoj fantastický dej, kde sa mnoho prelína a mnoho vystupuje. Svet je totiž veľmi pestrý. Na radosť i žiaľ.

Autorkino maliarske a grafické dielo je rozmerne. Monochrómne i bohato farebné. Perfektne ovláda maliarske i grafické techniky, preto ich dokáže vo svojej tvorbe vhodne používať. Voľné grafické listy i obrazová plocha, často väčších rozmerov, sú jej zápiskami zo života. Pozoruje jeho snaženie. S porozumením. Keď treba s iróniou zaznamenáva pokrytectvo zložitými sieťami čiar a náročnými kompozíciami. Vývoj Kamilinej maľby a grafiky prešiel veľmi kreatívnymi obdobiami. Spojený s knižnou ilustráciou fascinuje ľudí všetkých generácií. Najkrajšie na jej tvorbe je, že sa rozvíja, povzbudzuje fantáziu a iba nesníva.

Knižnú grafiku reprezentujú mnohé desiatky kníh. Fínsky epos „Kalevala“, „Dánske rozprávky“, „Kazašské národné rozprávky“, „Indické rozprávky“, „Slovenské ľudové rozprávky“. Všetky o hľadaní zmyslu života. O ceste za pravdou a večnosťou. A v nich ilustrácie Kamily, tak potrebné pre rozvoj kreativity a myslenia detí. I dospelých. Jednu



z najznámejších autorkou ilustrovaná je „Zlatá rybka“ (1977). Veľký úspech patrí jej obrazom v knihe „Čarodejník z krajiny Oz“ (1990). Spolu s manželom Dušanom Kállayom ilustrovali kompletne dielo Andersenových rozprávok (2005-2006). Bolo vytvorené k 200. výročiu narodenia H. CH. Andersena a obsahuje viac ako 1000 originálov. Vyšlo v troch zväzkoch v Prahe, Paríži a Bratislave.

Kamila Štanclová vytvára rozmerne umelecké dielo, vysoko hodnotené a rešpektované vo svete. Jeho úspech len potvrdzuje, že dnešné špičkové umenie nemusí byť len umením akcie. Pripravila temer stovku samostatných výstav na mnohých miestach sveta. S veľkým úspechom. Zúčastnila sa množstva kolektívnych výstav. Jej diela sú v reprezentačných zbierkových fondoch štátnych a súkromných galérií. Je držiteľkou desiatok ocenení. Medzi nimi napríklad v rokoch 1969, 1977, 1984, 1985, 1986, 1987 dostala Čestné uznanie v súťaži Najkrajšia kniha Československa, v roku 1991 Cenu ex aequo na IX. bienále slovenskej grafiky v Banskej Bystrici. Cenu Ministerstva kultúry SR v súťaži České a slovenské najkrajšie knihy dostala v roku 1990 a v roku 1995 UNICEF Award v talianskej Bologni. Ďalej Grand Prix na I. bienále knižného umenia v Martine (1998), Cenu Ľudovíta Fullu, Bratislava, 1998.

Výber zo svojich zápiskov zverejnila v monografii Dni a sny, ktorá vyšla pri príležitosti výstavy v roku 2013. Žije a tvorí v Bratislave.





Identifikačný kód Slovenska VII.



„Je dámou slovenského herectva. Umelkyňa, ktorá desaťročia fascinuje svojim talentom a krásou. Je to ľudské šťastie a citové bohatstvo, ktoré robia z jej herectva excelentné predstavenie hodnoty svetovej úrovne.“ LM

Soňa Valentová sa narodila 3. júna 1946 v Trnave. Po maturite začala študovať na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, ktorú absolvovala v roku 1967. Členkou činohry Slovenského národného divadla bola od roku 1968.

Opäť sa vraciame ku zlatým šesťdesiatym rokom a desaťročiam, ktoré nasledovali. Divadelné a filmové umenie na Slovensku prežívalo zlatú éru. Diváci poznali každého herca. Vedeli hrať a mali svoju charizmu. Žili a hrali umelci, na ktorých môže herecké umenie stavať v každej dobe. Boli to časy slobody a hodnoty. Už prvé úlohy Soni Valentovej boli prekvapením. Mladá, prenádherná herečka, ktorá mala talent na divadlo a vedela ho aj hrať. Preto sa nestratila v niekoľkých princeznovských profiloch, ale hneď od začiatku svojej hereckej kariéry stvárňovala zložité psychologické charaktery. Dramatické a tragické postavy. („Obzri sa v hneve“, „Antigona“, „Othello“, „Mačka na rozpálenej plechovej streche“, „Zločin a trest“.) V komediálnych dielach využila svoju pohybovú kultúru, pôvab i spev. Dodnes aktívne pracuje pre rozhlas a dabing.

Vo filme debutovala v „Kladive na čarodejnice“ (1969). Úžasný film, ktorému dodala prívlastok „nezabudnuteľný“, práve ona. V roku 1976 natočila film v Čechách i na Slovensku „Koncert pre pozostalých“ s Jurajom Kukurom. Vynikajúce herecké výkony podávala v slávnych televíznych pondelkoch, v inscenáciách z tvorby najznámejších svetových autorov. Jej umenie vedel vynikajúco uplatniť jej manžel, režisér Paľo Haspra. U československých divákov jej popularita prudko rástla. Aj vďaka televízii. Bola obľúbená preto, že vedela výborne hrať. S tragédiou v očiach, so smútkom plným slz, so šarmom dievčaťa i ženy, s ľudovou slovesnosťou, v tradičnom kroji i vznešenom šate kráľovnej.

Soňa Valentová

V roku 1985 stvárňuje nezabudnuteľnú úlohu vo filme „Perinbaba“ a následne vo viacerých českých filmoch („Requiem pre panenku“, a iné). V ďalších, na očakávanie bohatých a preto „zlatých“ deväťdesiatych rokoch predstavila táto jedinečná herečka svoje ďalšie kvality. Nosné úlohy v muzikáloch („Mníšky“, „Kabaret“...) opäť zdôraznili úžasné schopnosti hereckej Divy. Na svojej alma mater vyštudovala ďalší odbor, televízna réžia. Stále aktívne tvorí herecké umenie a jej charakteristický, nesmierne tvárny a príjemný hlas počuť z rozhlasu i slovenského dabingu. Je neuveriteľné, že za takú krátku dlhú dobu dokázala zahrať zväčša výrazné úlohy temer v stovke televíznych filmov, v desiatkach celovečerných filmov a v desiatkach divadelných predstavení („Herodes a Herodias“, 1969, „Zločin a trest“, 1970, „Na skle maľované“, 1974, „Kráľ Lear“, 1975, „Ženský zákon“, 1996, a iné). Vyšla jej autobiografická kniha.

Slovenská divadelná cena Janka Borodáča jej bola udelená v roku 1969, televízna cena „Zlatý krokodíl“ v roku 1975. Zaslúžene získala titul „Zaslúžilá umelkyňa“. A v roku 2006 vysoké štátne vyznamenanie „Rád Ľudovíta Štúra II. triedy“ za zásluhy v oblasti kultúry. Je držiteľkou „Kvetu Tália“ (2009).

Žije a tvorí v Bratislave. Stále obľúbená a stále úspešne.



„Jej meno je pojmom. Dielo, ktoré dodnes Jana Želibská tvorí, obdivuje naša i svetová umelecká scéna. Pretože nie je povrchné a násilné. Je vždy trochu vpred. Predbieha čas, ktorý žije. Aj keď nereprezentuje klasické výtvarné disciplíny, oslovuje mnohé vekové generácie. Pretože jej tvorba je skutočným umením.“ LM

Jana Želibská sa narodila 3. mája 1941 v Olomouci. V roku 1965 ukončila štúdium na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. O tri roky na to absolvovala študijný pobyt v Paríži. V tom istom roku získala Striebornú medailu na II. Bienále kvetov v Pescii, Taliansko. V Paríži boli študentské nepokoje. Po návrate domov videla tanky roku 1968. V novembri spolu s Alexom Mlynárčikom a Karolom Lackom na protest odriekli svoju účasť na medzinárodnom bienále súčasného umenia Danubius v Bratislave.

Jana Želibská

Tvorba tejto umelkyne nemá u nás obdobu. Od začiatku ju fascinoval svet umenia nie klasického, aj keď sa k nemu v rôznych kombináciách vedela vrátiť. Mala výborné výtvarné základy, cez ktoré v každom jej diele presvitala tvorivá schopnosť objavu a jeho spracovania. Ako každá veľká umelecká osobnosť videla v čistom živote, jeho prostote a jednoduchosti zdroje a spontánne prepojenie s prírodou. Boli to časy cudzích slov ako environment a happening. Časy slobody, ktorá nejestvuje. Možno najväčší zlom v dejinách ľudstva. Hippies, kvetinky a kučeravé vlasy. Rozchod s úbohosťou intríg a pretvárkou. Tabu sa vymazávalo zo slovníkov. Nahá sloboda bola symbolom existencie. V polovici šesťdesiatych rokov 20. storočia jej tvorba objavila iné rozmery. Vo svete vznikalo pre mnohých nepochopiteľne nové umenie. S odstupom času si uvedomujem že najmä ona bola konceptom doby. Každým ďalším desaťročím priniesla nové „želibské“ umelecké videnie. Vždy jedna z prvých. A v najlepšej kvalite. Tvorila objekty. Inštalovala inštalácie. Výtvarne sa zmocnila fenoménu videa. Keby túto, ľuďmi stále nechápanú vývojovú cestu k „nemaliarskemu“ umeniu boli schopní tvoriť aj ďalší umelci aspoň sčasti v kvalite a zanítení, aké predstavovala Jana Želibská, poznanie človeka, ktorý chce vidieť umenie, by sa urýchlilo. Až na niekoľko jednotlivcov sa ostatní s termími akcia a koncept dodnes iba hrajú, toto umenie robiť nevedia.



Vrátim sa ešte k začiatkom, kde ľudí fascinoval jej vtedy blízky pop art. Dávala mu však viac hodnoty, videla ním ďalej. Teoretik Nového realizmu, Pierre Restany napísal v roku 1973 katalóg k parížskej výstave umelkyne „Chut' raja“, kde jej dal prívlastok „večná snúbenica jari“. Naozaj, Jana je celou svojou tvorbou Jarou, ktorá zreje a rozvíja sa, aby v ďalšom diele opäť predstavila Jar.

Od roku 1967 predstavovala to svoje najnovšie vždy na reprezentačnej a divácky úspešnej samostatnej výstave. Zúčastnila sa desiatok kolektívnych výstav. Je držiteľkou viacerých ocenení. Jej diela sú v umeleckých a galerijných zbierkach na celom svete. Preto je taká dobrá, lebo robí umenie a nie dekoráciu. Lebo nekompile a nesilí, ale tvorivo objavuje a prezentuje. Dnešné najmodernejšie slovenské umenie má aj vďaka Jane Želibskej veľké hodnoty a svetový rešpekt, uznanie.

Žije a tvorí v Bratislave.





Identifikačný kód Slovenska VII

Katalóg / Catalogue: laureátov VII. ročníka Identifikačného kódu Slovenska

Napísal a zostavil / Written and compiled by: Ľuboslav Moza

Spolupráca / Co-operation: Gabriela Mozová,
Veronika Oršulová, Eva Semelbauerová

Preklad / Translation: Ľ.M. ml. a Katarína Mozová

Grafická úprava / Graphic layout: Barbora Gerthoferová

Tlač / Print: Kníhtlač Gerthofer

Vydal / Published by: Artem, o. z.

www.artem.sk

ISBN 978 – 80 – 89633 – 02 - 9

